

KALAUZ

A SIKETNÉMÁK OKTATÁSA ÉS NEVELÉSE TERÉN.
HAVI FOLYÓIRAT.

A nagyméltóságu vallás és közoktatásügyi m. kir. Miniszterium 43078/1890. számú magas rendelete értelmében e lapot a hazai összes tanító- és tanítónőképző intézetek ingyen kapják.

ELŐFIZETÉSI ÁRA :	Felelős szerkesztő és kiadó :	HIRDETÉSEK ÁRA
Egész évre 2 frt 50 kr.	Scherer István	Soronkint 15 kr.
Egyes szám ára : 25 kr.	Budapest, I. Pálya-utca 3.	Bélyegilleték 30 kr.

TARTALOM : A „Siketnémákat gyámolító egyesület. Scherer István. — Nyílt levél. Berinza János. — A Millenium alkalmával Budapesten tartandó siketnéma-tanítói gyűlés kérdé-
séhez. Roboz József. — Az ezeréves ünnep s a mi százéves ügyünk. Borbély Sándor. —
Tartsunk gyűlést! Egy a „37“ közül. — Hazai intézeteink és iskoláink. — Vegyesek. —
Melléklet : Függelék.

A „Siketnémákat gyámolító egyesület.”

Az utóbbi időkben többször megemlítettük lapunkban is, hogy a siketnémák érdekében mozgalom indult meg, mely iránt a társadalom minden rétegében élénk érdeklődés nyilvánult.

Az érdeklődés szaporodtával az intézők szükségesnek látták, hogy egy egyesület megalakítása iránt a kezdeményező lépéseket megtegyék. Sikerült is a társadalom olyan tényezőit megnyerni, a kiknek befolyása biztosította az eredményes működést.

Legelső sorban Rakovszky István, az állami főszám-
szék elnöke az érdem, hogy gyűjtőivek bocsáttathattak ki s ugyancsak az ő közbenjárására nyerte meg az egyesület elnöknőül Gróf Batthyány Gézáné úrnőt, a kinek neve a humanismus terén már eddig is ország-
szerte tisztelt és becsült volt.

Ily kedvező kilátások, ily magas pártfogás mellett meg volt a remény, hogy az egyesület nemcsak meg-
alakulhat, hanem fényes eredményeket is érhet el.

Biztosabbá tette e reményt az a körülmény is, hogy a magas kormány, különösen a vallás és közoktatásügyi ministerium is melegen pártolta az eszmét s hogy Magyarország biboros hercegprimása is megígérte támogatását.

Az alig egy hóval ezelőtt kibocsátott »Kérelmek« s az ennek kapcsán szép számmal beiratkozott tagok meggyőzték arról is az intézőket, hogy a nagy közön-ség is nemcsak érdeklődik a siketnémák iránt, de kész segítségül jönni az egyesület megalakulásához. Alig egy hó alatt a tagok száma meghaladta az 500-at és ezeknek több mint $\frac{1}{6}$ része alapító tagul iratkozott be.

Mi sem álhatta tehát utját annak, hogy az egyesület megalakuljon s e megalakulás május hó 6-án meg is történt.

Az alakuló közgyűlés részleteit lapunk térszüke miatt csak a jövő számunkban közölhetjük, itt különösen Rakovszky István elnöki megnyitóját kívánjuk összevonva, amennyire jegyzeteink megengedik, közölni. Csak sajnáljuk, hogy nem lehetünk abban a helyzetben, hogy e kiváló elnöki megnyitót szószerint közölhessük Olvasóinknak csak a vázát mutathatjuk be, de ez a váz is mutatja annak fényes voltát.

Oly előkelő egyén részéről s oly tájékozottsággal a siketnémák ügyét illetőleg hazánkban eddig nem hangzott el szó s hiszszük, hogy a midőn az először történt, annak messze kiható eredménye leend.

De álljon itt rövid kivonata a beszédnek.

Midőn a maga és elnök társa nevében azt a megtisztelő bizalmat, melyet a közgyűlés beléjük helyezett megköszöni, kötelességének ismeri, hogy ő is köszönetet mondjon mindazoknak, a kiknek nemesszivüése és áldozatkészsége ezen egyesületet létrehozta; köszönetet a jelenlevőknek, az előkészítő bizottságnak és a hirlapíróknak, a kiknek jószivüése és önzetlensége lehetővé tette, hogy az em-

beriség egyik legelhagyatottabb osztályának gyámolítása érdekében eredményes működést lehessen kifejtteni és az egyesület is felépíteni segítse az emberszeretet templomát s szolgálhassa az emberek boldogságának előmozdítását s a műveltség előhaladását.

A nagy német költőnek Göthének szavait idézi: »Wer gutes thut, der nährt der Menschheit göttliche Pflanze« a mikor rámutatni kíván arra, hogy e téren a jótékonyság gyakorlására égető szükség van. Nagyon szükséges, hogy a társadalom ki vegye a maga részét a szerencsétlen siketnémák sorsának javításánál is, mert a mint a statisztika szomorú adatai meggyőzhetnek mindenkit, ezek hazánkban nagy számban és még igen elhanyagolt állapotban vannak.

Közel 20 ezer siketnéma él az ország területén. 20000 ember, a kit a Teremtő a művelődés eszközétől megfosztott, a ki tanítás nélkül örök némaságra van kárhoztatva, szellemi sötétségben élve napjait inkább állathoz, mint emberhez hasonlóan. És e között a huszezer között 4000 azoknak a száma, a kiknek iskolába kellenék járnia.

Az intézetek csekély száma miatt azonban a meglévő 4 intézetben és 4 iskolában csak mintegy 360 nyer közülök felvételt. A székes fővárosban is 440 siketnéma él, 90 tankötelessel és ezek közül is csak 36 nyer tanítást s még 50 kénytelen azt nélkülözni. Nem akarja ezt a szomorú statisztikát folytatni, csak azt említi meg, hogy Pestmegye területén 780 siketnéma van 150 tankötelessel és e közül a 150 közül alig 1—2 képeztetik.

Az egyesületnek a működésre tág tér nyílik. Csak a székesfővárosban és közvetlen környékén élő siketnémák helyzete is elszomorító és bár azoknak a kiképzése terén is, a kik minden érzéküknek birtokában vannak, észlelhetők hiányok, azok még sem olyan óriási

méretűek, mint ezen a különleges téren s ott a hiányokat az élet többé-kevésbé megszüntetni képes, míg a siketnémákkal szemben ennek a lehetősége sem forog fenn.

A fentebb mondottak is meggyőzően igazolják, hogy az Egyesület működése nem lesz áldástalan s siker nélküli. Még inkább kitűnik ez abból, hogy az összes tankötelesek közül 3400 egyáltalán nem jelentkezik a felvételre. Az évente jelentkezők száma csak 240-et tesz ki s ezek közül csak 30 vétetik fel. Annak oka, hogy a jelentkezés és felvétel olyan kis mértékben nyilvánul, nem az, mintha a szülők nem éreznék a tanítás szükségességét, mintha nem volnának áthatva attól a szeretettől, hogy szerencsétlen gyermekeikből is értelmes és munkás egyéneket képezzenek, hanem 1-ször az, hogy szegénységük és a meglévő intézetekben az alapítványi helyek csekély száma teszi lehetetlenné az oda bejuthatást, 2-szor az intézetek és tanerők csekély száma.

Felemlíti, hogy személyes tapasztalatai, a melyeket annak idején a vácsi intézetben szerzett, arról győzték meg, hogy ott a vagyonosabb szülők gyermekei a tanároknál vannak elhelyezve és külön tanítást nyernek, de így is sokan visszautasítatnak, mert az intézet maga képtelen a jelentkezőket befogadni s a tanárok sem tehetnek eleget. Ha most a társadalom felkarolja e szerencsétlenek ügyét, kevesebb áldozattal is igen sok praktikus eredmény lesz elérhető. Sikerülni fog a vidéken több kisebb iskola létesítése illetőleg kezdeményezése, mely által szaporodni fog a kenyérkereső siketnémák száma. Mert ezek a szerencsétlenek mindenre képesek, ha arra neveltetnek. Nem csak az iparos pályán, hanem mint dijnokok, irnokok, szobrászok, rézmetszők is igen szép eredményeket érnek el.

Az egyesület maga 3 főirányban fog működhethni.

1. A hirlapok útján, esetleg önálló füzetekben is-

mertetheti a siketnémaságot. Mert tény az, hogy a különleges szervi fogyatkozásról a nagy közönség, sőt annak intelligensebb része sem bir kellő ismerettel. Sokan vannak, a kik egyéb fogyatkozással cserélik össze a siketnémaságot; ha tehát az egyesület ezen irányban felvilágosítólag működik, mindenesetre nagyban fog ahhoz hozzájárulni, hogy e szerencsétlenek szánandó helyzetének megváltoztatására a közönség és hatóság válllvetve közreműködend.

A 2-ik irány a tanítással és annak sokféle ágazatával foglalkozhatik. Ma még e tekintetben is fejletlen állapotok vannak. Kevés az intézet, némely vidéken éppen nincs is. Intézeteket kell létesíteni, vagy közreműködni azon irányban, hogy e létesítés munkáját a városok, vagy megyék vállalják magukra. Ugyancsak kiváló figyelmet kell fordítani az iskolák számára szükségelendő tanerők kiképzése tárgyában is.

A 3-ik irány a tanításnak egyöntetű vezetése és a már tanított siketnémáknak valamely megfelelő iparágban vagy foglalkozás nembn való kiképzése tekintetében juthat kifejezésre. Ezen irányokkal mindenkor párhuzamosan halad nagyon természetesen a szegénysorsu siketnémák anyagi segítéyzése.

Az iparos képzést illetőleg különösen abban érvénysítheti befolyását az egyesület, hogy esetleg pályadíjak kitüzése által a mestereket arra sarkalja, hogy a siketnémákat tanonczul elfogadják. A mai tapasztalat azt igazolja be, hogy erre nem szívesen vállalkoznak, de remélhető, hogy e tekintetben is javulás fog beállani.

Nem akarja fárasztani a közgyűlés tagjait s mellőzi azoknak a részletbe tartozó kérdéseknek felsorolását, de a mondottakból is látható, hogy teendője van az egyesületnek több az elégnél. Ily sok teendő mellett biztatóul szolgál ugyan az a tény, hogy már az első felhívás is

olyan szép eredményt mutat fel, és remélhető, hogy működésünk áldásos leend, de továbbra is szükségünk leend úgy a tagoknak, mint általában a társadalomnak közreműködésére. Beszédét ezen szavakkal fejezte be: »Ne legyen a mi áldozatkészségünkben comma és a mi kitartásunkban pont.«

Halvány másolatban vagyunk csak képesek visszadni a gyönyörű beszédet. A közgyűlési tagok mély csendben, feszült figyelemmel s meg-megújuló éljenzéssel kísértik az elnök szavait s a beszéd végén felhangzó éljenzés tanuságot tett arról, hogy a szívből jövő szavak meleg, résztvevő szívekre találtak.

A siketnémák oktatás ügyében ilyen fényes nap csak a váczi intézet megnyitásakor volt. Ott egy szép jövő vetette előre árnyékát, sokat ígért, keveset váltott be; itt egy sötét mult mulasztásainak feltárásával a jelen sanyarusága készletli lázas tevékenységre az emberbarátokat. Nem a jövő kikészítése, hanem a mult elhalasztott teendőinek kipótlása vár az egyesületre.

Sok teendő, ernyedetlen munkásság vár reánk tanítókra is, de könnyebb lesz a munka, ha látjuk, hogy az önzetlen emberbaráti szeretet jön segítségül. Működünk mi is közre tehetségünk szerint s vessük emlékezetünkbe némi módosítással az egyesület elnökének végző szavait: Ne legyen a mi munkásságunkban comma, a mi kitartásunkban pont.

Scherer István.

Nyilt-levél

a „Kalauz“ Szerkesztőjéhez.

Kedves Szerkesztő Barátom!

Nem lepott meg f. évi ápril 10-éről keltezett felhivásod, melyet a millenium alkalmával tartandó siketnéma-tanítói gyűlés érdekében intéztél hozzám s tudom az összes siketnéma-tanítókhoz, mondom nem lepott meg, mert tőled, mint a siketnémák egyik jó barátjától s ügyük fáradhatlan bajnokától, hogy úgy

mondjam vártam is ezt s így természetesnek találtam, hogy e nagy nemzeti ünnepen a siketnémákról is szeretnél beszéltetni s ez indított korszakalkotó indítványod megtételéhez.

Nem volnék őszinte, ha meg nem mondanám, hogy e nagy fontosságú lépésed elvi, avagy kiviteli oldala elé, — nem tudom mely oldalról — de esetleg akadályul gördülhető minden kétke-dés és aggály kizárásával részemről őszinte örömet éreztem s annak megvalósításához embriójából még csak most kikelni akaró siketnéma-tanításunknak egy jobb jövőjét fűzöm.

Hazánkban a siketnéma-tanítás közel száz éves multtal dicsekszik. Ha visszatekintünk e hosszú időre azt tapasztaljuk, hogy fölötte az ég borongós, homályos volt mindig, csak néha-néha halvány pislogó mécsként tűnt fel egy-egy reménysugár, mely le-targiájából látszott kiemelni, de az a sugár is a változó viszonyok s az emberek nemtörődömségén legtöbbnyire, — a helyett, hogy ápoltatott, tovább fejlesztetett volna — nyomtalanul eltűnt. Ujabb korunkban tapasztalt örvendetes haladás a siketnéma-tanítást kezdi gyümölcsözőbbé tenni, a társadalom mindinkább érdeklődővé lesz a siketnémaügy iránt, megértvén, hogy az ő ügyök is köz-ügy, hisz élő és eszes lények, joguk van tehát a művelődés esz-közeihez ép oly mérvben, mint halló embertársaiknak.

E tapasztalt örvendetes haladással, kétszeres erővel kell nekünk lépést tartanunk, ki kell bontani e zászlót ezen jelszóval: előre. A társadalom, ha megteszi a magáét, követelései is lehetnek velünk szemben; ha pedig mi zárt ajtók mögött, négy fal között szolgálunk csak a humanizmusnak, kevés tudomást, ezt is csak azok szereznek rólunk, akik közvetlenül érdekelt felek, mert siket-néma gyermekük van!

Már ezen szempontból is szükségesnek kell, hogy feltűnjék a gyűlés.

De menjünk tovább.

A mi hivatásunk is kettős: általános és különös. Általános hivatásánál fogva mindenki egy bizonyos cél felé törekszik. Különös pedig: miként tölti be kiki azon állást, melyet elfoglalt. Én azt hiszem nem akad siketnéma-tanító, ki büszkén verve mellét, azt mondhatná: én a tökéletesség végpontjához már elértem, nincs szükségem mások tapasztalatait meghallgatnom. Az ő n-k é p z é s szükségessége tehát az ember különös hivatásánál fogva önkénytelenül is felmerül. A teoretikus könyveket búvároljuk-e min-dig, a melyek legtöbbször csak a kísérletezés lépcsőjére vezetnek?

Nem. Jöjjünk össze, tanuljunk egymástól, mindenkinek vannak élettapasztalatai, ez az igazi tudomány, mely soha tévútra nem vezet, cseréljük ki, egyeztessük össze eszméinket, tanuljuk meg egymástól micsoda kötelezettségeink vannak a siketnémák tanításával szemben, tanuljuk meg a kötelességtudást, melyről azt mondá valaki: „Ez a legnehezebb tudomány, melyet soha sem tanulhatunk meg eléggé.“ Ha a közös szeretet, egyetértés vezérel össze, ha mindenki előtt csupán csak a siketnémák ügye lebeg, összejövetelünk okvetlenül megtermi gyümölcsét.

A legfőbb ok pedig, ezt elsőnek kellett volna emlitenem, mely miatt különösen hangsúlyoznom kell a siketnéma-tanítói gyűlés szükségességét: a siketnéma-tanítás terén módszertani tekinetben mindez ideig nélkülözött egyöntetűség elérése.

Kétség kívül minden siketnéma-tanító előtt az a cél lebeg, hogy a siketnémát az emberi társadalomnak visszaadja, csak az eszközök, tehát a módszer tekintetében vannak az eltérések.

Ha minden siketnéma-tanító egy szellemben érezne és tenne, részemről a gyűlést fölöslegesnek tartanám, azonban miután ily idealis állapot felé manapság legfeljebb csak törekedhetünk s miután azt látjuk hogy, nem hogy beszélhetnénk az összes hazai intézetek egyöntetű működéséről, hanem még egy intézetben is a módszer majdnem teljesen az egyedekre utalt, miután sem tantervünk — mely a tanítás lelke, tükre kellene hogy legyen — sem általában elfogadott tankönyvünk nincs, a gyűlés nemcsak czélszerű, hanem szükséges és hasznos.

Annak okát, hogy egységes tantervünk nincs, az erők szétforgácsolásában kell keresnünk, mely miatt ez ideig ily jelentékeny alkotáshoz, még csak közel se jutottunk.

Mióta a vácsi intézet mellett hazánkban több helyen új intézet létesült, az emberek az anyaintézettel minden érintkezést kizárva, egészen önállóan működtek. Nem volt meg tehát s nincs meg az összekötő kapocs sem Vác és Bpest, vagy Arad, Temesvár, Kolozsvár, sem — tudtommal — ezeknél egymás közt.

Ha az okát kutatom, miért volt s van ez így? alig találom fel másban, mint az emberek nagyratörékvő hiúságában, melynélfogva az ember minden külbefolyástól függetlenül, saját erejére támaszkodva önállóan vágyik alkotni, hogy a dicsőségben is egykor osztályosa ne legyen.

Nem jól volt ez így s nincs jól. A példa legalább azt mutatja.

Nem kicsinyellhetem ezzel egy intézetnek sem a működését,

sőt örömmel el kell ismernem, hogy minden intézet példásan megfelelt eléje tűzött nemes feladatának. Tehát minden intézet saját hatáskörében saját „én“-jének teljesen kielégítő munkát végzett. De ha azt kérдем, elég volt-e mind ezzel téve a siketnémák ügyének általában? minden gondolkozó embernek nem-mel kell felelni, ha előbb a statistikát megnézi, ha a tantervről — mely nincs — s a tankönyvekről, — mely alig van — elmélkedik.

Nem épülhetett így eddig fel semmi az összes hazai siketnéma-tanítók erejéből s azt mondhatom nincs is semmink a mivel dicsekedni mernénk. Hogy legyen, tartsunk közös gyűlést, ápoljuk ezen a kollegialis összetartást, öntözzük egymás megbecsülésével, szeretettel, így leszünk nagyok, így leszünk erősek s csak is így fogunk maradandó becsü munkával fellépni s így fognak egykor utódaink hálával, kegyelettel beszélni rólunk.

A siketnéma-tanítás terén az általános alapelvek régen megvannak s hazánkban ép úgy irányadókul tekintjük minden részében, mint a művelt nyugaton; a gyűlés feladata lenne a kivített, a gyakorlatilag megvalósíthatót, elérhető összegezve, egységes tanterv alakjában összefoglalni s az így összefoglalt s határozatul kimondott jónak és egésznek megvalósításáról gondoskodni.

Miután tehát szerintem, ily fontos és életbevágó kérdéssel kellene a gyűlésnek első sorban foglalkoznia, kíváncsún tartom, hogy ezen kemény dió mellett, melynek feltöréséhez magában véve is sok idő kell, a gyűlés sokat egyszerre ne öleljen fel, de annál tökéletesebb munkát végezzen. A mire idő nem jut, hagynánk egy következő gyűlésre. Közel van a váci intézet száz éves jubileuma, hogyan ünnepelhetnék meg a többek közt méltóbban száz éves multját, mint egy második — adja Isten, hogy a harmadik vagy negyedik legyen — országos gyűléssel, melyen legszentebb kötelezettségeinkről, a hazai siketnéma-oktatás felvirágoztatásának módjairól tanácskoznánk.

Az időt is csak helyeselni tudom, hogy első gyűlésünkre a milleniumot szemelted ki, hisz ekkor megmozdul mindenki, megmozdulnak egyesek, testületek, törvényhatóságok, megmozdul az egész állam s az egész nemzet, hogy méltó képet mutassanak fel ezer éves multjokról. Mi — igaz — kevesen, de annyian mégis vagyunk, hogy életjelt adjunk magunkról szintén e nagy nemzeti ünnepen. Hiszem, tudom azt, hogy a siketnémaügy is a mostani állapotoknak megfelelőleg méltóan képviselve lesz a milleniumi kiállításon, de ezzel még nem szabad, nem lehet megelégednünk,

mert tudom azt is, hogy kevés és szerény lesz a látni való. A gyűlésen épen ama kevés kibővítésének s ama szerény életrevalóbbá és büszkébbé tételének az alapját kell letennünk, ezt várhatja, sőt követelheti tőlünk a magas kormány, épen úgy a társadalom is.

Szükségesnek és hasznosnak tartom tehát részemről a millennium alkalmával Budapesten rendezendő siketnéma-tanítói gyűlést.

Ennyit kívántam felhívásod 1. pontjára válaszolni, mely után részemre a 2-ik pont tárgyalanná válik. A 3-ik pontnál egy kis pihenőt kell tartanom, erre vonatkozólag véleményem az, hogy a tanácskozási jogot nem szabad megvonni senkitől, aki a siketnéma-tanítás terén működik. Vannak egyének, kik hosszabb idő óta működnek ezen a pályán s talán önhibájukon kívül eső okokból oklevelük nincs, de meg kell, hogy legyen a gazdag tapasztalat, melylyel az ügynek csak használni fognak. Igaz, vannak fiatal emberek is, kik mögött, mint siketnéma-tanítók mögött alig egy-két év mult el, tehát oklevelük még nem lehet. Fel kell azonban mindnyájukról tételeznünk, hogy nemes ambícióval, ügyszeretettel léptek e pályára s az oklevél szerzés csak idő kérdése, talán egy-két hónap választja el őket tőle. Mint paedagogus emberek, a siketnéma-tanítás terén is, rövid működésük daczára, a jót a rosztól, a helyeset a helytelentől megtudják különböztetni s így én azok táborába sorozom magamat, akik mind a tanácskozási, mind a szavazati jogot nekik is megadják.

A 4-ik pontra válaszom ez: 1. Az egyöntetű működésre való törekvésből kifolyólag: egységes tanterv megbeszélése s legáltalább főbb pontokbani kidolgozása.

2. A siketnéma-tanításnak egészséges alapokon történő bővítése.

3. A siketnémák iparos képzése.

4. Mily úton és mely eszközök által tökéletesíthetjük a siketnémák beszédbeli hiányait?

Az 5-ik, 6-ik és 7-ik kérdésre igen, julius első fele, 3—4 napra a feleletem. A 8-ik kérdésre, kit gondolok elnökül felkérendőnek? az a véleményem, hogy feltétlenül oly egyént, ki hatalmánál s tekintélyénél fogva érvényt is tud szerezni határozatul kimondott s a jegyző által egybefoglalt megállapodásoknak.

A 9-ik kérdésre igent mondok, itt azonban azon véleménynek adok kifejezést, hogy egy előkészítő bizottságnak kell az ügyet a kezébe venni, ezen bizottság a hazai intézetek vezetőiből

állana, kik egymással folyton összeköttetésben lévén, a vélemények meghallgatása mellett, legbőlesebb belátásuk szerint az előzetes intézkedéseket megteszik, a gyűlés lefolyásának programját összeállítják s az elnök kérdésében határoznak stb. stb.

Végül még az a kívánságom, hogy fáradozásaidnak méltó sikere legyen! Öszinte hived:

Berínza János.

A Millenium alkalmával Budapesten tartandó siketnéma-tanítói gyűlés kérdéséhez.

Scherer István kartársunk 9 kérdést tartalmazó körlevele bizonyára meglepett mindenkit, a ki a hazai siketnéma-oktatásügy előbbrevitelét, fejlődését szíven hordozza. És tegyük hozzá mindjárt, hogy a meglepetés kelleme s volt. Mindnyájunk által óhajtott dolog megvalósításának eszméjét hozta szőnyegre. Övé az érdem, hogy a mit mindnyájan már hosszabb idő óta elménkben forgattunk és mérlegeltünk, de idő-, alkalom-, kedv- vagy éppen akarat híján nem kezdeményeztünk, most oly alakban terjeszti elénk, mely elől nem térhetünk ki, ha az illendőség legprimitívebb követelményével tisztában vagyunk. Vagy igen, vagy nem. De válaszolni kell!

A mi azonban engem illet, a kérdőív megszerkesztésében nem szívesen látom, hogy egyes, igen fontos kérdésekre megengedi azt, hogy rövid igennel vagy nemmel feleljen valaki. Ha valamely kartárshoz magánügyben fordulna valaki, akkor igen is válaszolhat a feltett kérdésre igenlőleg vagy tagadólag oly röviden, a mint csak kedve tartja. Egészen más dolog azonban az, a mikor egy siketnéma-tanítóhoz a hazai siketnéma-oktatásügye érdekében intéznek felszólítást. Ez esetben bárki legyen az, a ki a kérdéseket felteszi, nem csak illik mindenkitől, de szerintem köteles is mindenki igent, vagy nemet mondván, megtoldani feleletét azzal, hogy: „miért igen?” és „miért nem?”

Igy fogván fel részemről a dolgot, az alábbiakban óhajtok megfelelni a hazai siketnéma-tanítók összeségéhez intézett kérdésekre.

A legelső kérdés szerintem nem a körül fordul, hogy kívánjuk-e a siketnéma-tanítói gyűlésnek a Millenium alkalmával való megtartását, hanem azon, hogy elérkezett-e már az ideje egy ily gyűlésnek avagy nem? Nézetem szerint erre nem csak, hogy itt az idő, de sőt már a tizenkettedik órában vagyunk.

„A z i g a z i s z e g é n y s é g n e m I s t e n t ő l v a l ó” tartja

a magyar közmondás, és hogy a száz éves magyar siketnéma-oktatásügy ma még mindig oly szegénynek, oly igen szegénynek mondható, hát erre is nagyon illik az a közmondás. Sokat mulasztottak el megeselekedni azok, kik eddig a hazai siketnéma-oktatásügy terén a „vezérszerepet“ vitték, vagy legalább ily szerepkört vindikáltak maguknak.

De nem akarom ezt az áldatlan témát feszegetni. Ne keressük most már, kiket illet a mulasztás vádja és mennyiben, hanem mondjuk egyhangulag, hogy: **a cselekvés órája elérkezett!** És ne akarjuk a cselekvés terheit egy ember vállaira rakni, még ha akadna is köztünk oly erős, ki egymaga mindent megtudna tenni. Jusson eszünkbe az a régi példázat, hogy száz, vagy ha nem vagyunk annyian, ötven, vagy ha még annyian se volnánk, hát harmincz vessző egy kötegben erős egészet képez, míg száznál is több, egyenként véve gyenge, törékeny

Mondjuk ki tehát egyhangulag, hogy tömörülni óhajtunk czélirányos, tudatos és tartós együttmunkálkodásra és ha kevesen vagyunk, ezen úgy segítünk, hogy egy ember háromnak a munkáját fogja végezni!

Ne a szám imponáljon, hanem a munka! Ne a zaj, hanem a kitűzött magasztos, fenséges czél, ne nagy szavak, hanem a tiszta nemes szándék legyen az, mely Isten nevében megkezdendő együttes működésre bátorít bennünket!

Üdvözzöljük tehát az első magyar siketnéma-tanítói gyűlés szép eszméjét! Üdvözzöljük örömmel, üdvözzöljük teljes szívünkből, lelkünk egész hevével, szerencsétlen védenozeink iránti szeretetünk melegével, a magyar siketnéma-oktatásügy iránti rajongó odaadásunkkal!

Váljék az ige mielőbb testté, tegyük magunkat munkásságunk által méltóvá az utódok tiszteletére, tömörüljünk, egyesüljünk becsületes, hű együttmunkálkodásra!

Ne késsünk, ne habozzunk, ne legyünk kislelkűek!

Bizzunk a magunk kitartásában, bizzunk a magyar társadalom intelligenciájában, bizzunk jó emberek méltánylásában, nemes szívek segélyében!

Keressük meg a hangot, melylyel a szívekhez tudunk szólni, felejtsük el a mult idők sötétségét, szóljunk a meggyőződés bátor és okos szavaival!

Teremtsünk világosságot, hintsünk el eszméket, munkál-

kodjunk válllvetve és karöltve az Úr szöllejében igaz törekvéssel, őszinte buzgalommal!

Irjuk zászlónkra a költő intését: „Hass, alkoss, gyarapíts.“
Ugy legyen!! . . .

* * *

A mi már most csakugyan az első megvitatandó kérdés ez az, hogy mely időpont volna legalkalmasabb az első együttesen megteendő lépésünkre.

Igen, igen fontos kérdés ez, a melytől igen sok, avagy talán minden is függ. Ha azt akarjuk, hogy az első magyar siketnéma-tanítói gyűlés ne zsugorodjék össze egyszerű konferenciává, társas összejövetellé, akkor ezen gyűlés megtartására oly időt kell választanunk, a midőn remélhetjük, hogy az egész ország szemét, hazánk egész intelligenciájának érdeklődését és a magas tanügyi kormány figyelmét kellő mértékben sikerülend gyűlésünkre fordítani és a midőn segélyszózatunkat elhangoztatva, megragadhatjuk a sziveket, megtermékenyíthetjük az elméket, tette sarkalhatjuk a kétkedőket és alkotásra ösztönözhetjük a buzgókat.

Ezt az alkalmat azonban a Millenium ünnepe és az ezzel kapcsolatos kiállítás mozgalmas napjaiban keresnünk, szerintem nagy balfogás volna.

Az ezer éves hazában lakó nagy magyar nemzetnek örömunnepe leszen a Millenium, melyet alkalmul fog megragadni arra, hogy az egész művelt világ előtt bemutassa a magyar Géniusz teremő erejét, a magyar nemzetnek a műveltségben előretörő hatalmát, ifju tetterejét, elért haladását. A társadalom, a kormány, egyesületek, társulatok, intézetek és egyesek lázas izgalommal fognak a nagy szellemi küzdőtéren megjelenni, s mindnek törekvése odairányuland, miszerint minél inkább lehetővé tegye, hogy a világ rajtunk csüggő szeme tiszteletet gerjesztő alkotásainkban, haladásunkban gyönyörködjék.

Micsoda gondolat volna már most az, hogy ennek a nagy nemzeti ünnepnek lélekemelő, világgraszoló nagy hatását avval zavarjuk, hogy a mi árván maradt, primitiv siketnéma-oktatásügyünk recsegő koldustalyigáját oda toljuk a vigadók, az örvendezők utjába s az ünnepi zaj közé vegyítsük a magyar társadalom, fájdalom, nagyszámu, elhanyagolt siketnémáinak panaszos sirámjait?!

Nagy és jogosult panaszokkal állhatunk elő az igaz, de vajjon illő dolog volna-e éppen akkor előállani, a mikor ezer éves küzdelem és fáradság után nagy, nemzeti áldomást tartunk a Kárpátoktól az Adriáig?

Nem azt akarjuk a Millenium alkalmával a világnak megmutatni, hogy mit nem értünk még el a viszontagságteljes évezred alatt, hanem hogy mit alkottunk, mit teremtetünk az áldásos béke azon rövid perczei alatt, melyeket oly sokszor zavartak meg villongó belviszály s öldöklő háboruk!

Mi nemesak a siketnémák tanítói, de az ország polgárai, a hazának fiai is vagyunk. A Millenium a mi örömnépünk is leend, a nemzet áldomásán nekünk is részt kell vennünk, szívünkben örömmel, szemünkben büszkeséggel az elért nagy eredmények, az ország nagy haladása felett. Fájdalmunkkal, panaszainkkal nem szabad zavarnunk az országot akkor, a midőn figyelme nagy, nemzeti vívmányokra lesz irányulva.

A mi első gyűlésünket tehát, melyen lehetetlen leend elpalástolni a magyar társadalom kebelén élő nagyszámu siketnémák nagyobb részének még mindig leirhatatlanul szomorú és kétségbeejtő helyzetét, a Millenium örömnapjaiban megtartanunk nem lehet és nem is szabad. Ezen első gyűlést vagy ezen nemzeti ünnep előtt, vagy pedig annak lezajlása után tarthatjuk meg.

Én a mellett vagyok, hogy a Millenium előtt tartsuk meg. Nem szabad még most is veszteglenünk és halogatnunk. A jövő év tavaszán, a husvéti szünidő alatt megtarthatnók az első magyar siketnéma-tanítói gyűlést, melyet addig gondosan elő lehetne készíteni. Ajánlom ezen indítványomat t. kartársaim becses figyelmébe.

* * *

A második kérdés, mely hozzászólást igényel, így hangzik: „Helyesnek véli-e, hogy azon (a gyűlésen t. i.) — tekintet nélkül az oklevélre — minden ténylegesen működő siketnéma-tanító és tanítónő tanácskozási és szavazási joggal birjon?”

Ezen kérdésnek már a fogalmazása és feltevése is bizonyára a legszomorúbban jellemzi a hazai siketnéma-oktatás ügyét. Ha valaha létezett sérelem, mely egy nemes, szép ügy munkásainak, harczosainak lelkesültségét lohasztani, munkakedvét ernyeszteni, kitartását bénítani és aktivitását megakasztani képes volt, úgy e téren bizonyára a siketnéma-tanítók kvalifikálásának kérdése ez.

Egy oly téren működni, mely semmiféle képesítéshez kötve

nincs s melynél fogva a siketnéma-oktatás üzése „szabad művészet,” szabadabb mint akár a borbély ipar üzhetése; egy oly téren működni, a melyen érthetetlen módon éppen a legkevésbé hivatottaknak ösmertek kapaszkodnak fel az uborkafára: ez valóban elszomorító és leverő hatással lehet az emberre. De még inkább leverő lehet az a mód és lehetőség, a melylyel ez idő szerint a siketnéma-tanítói oklevélhez juthatni nálunk?

Mennyit lehetne erről beszélni?!

Ám jó! Lakatot teszek a szájamra, elhallgatom most azt, a mit oly nehéz elhallgatni és azon reményben, hogy most hallgatva, most engedve, most a kritikától tartózkodva az ügynek szolgálót teszek, nem kívánom sem a tanácskozási sem a szavazási jogot megszorítani és részemről azt nem kötném más feltételhez, mint ahhoz, miszerint e gyűlésen a szavazás jogával csak oly okleveles elemi iskolai tanító vagy lelkész élhessen, (L. az 1879. júl. 31-én 19383. sz. a. min. rend.) a ki legalább két év óta tanügyi hatóság által engedélyezett siketnéma-iskolában (intézetben) működik. (A meghívott vendégeknek természetesen szintén tanácskozási jogot kell adnunk.) Megadni kívánom a résztvehetés minden jogát, a hazánkban ez idő szerint siketnémák oktatásával foglalkozó minden tanító számára azért, mivel feltételezem, hogy az ezen gyűlésen hozandó határozatokkal módunkban lesz véget vetnünk azon állapotoknak, melyek ma, mint sűrű gyom s paréj megfosztják disztől a mi kertünket s elvonják a veteményektől az életnedveket.

A mi az első siketnéma-tanítói gyűlés tárgysorozatát illeti, ennek megállapítása bizonyára nem fog könnyű feladat lenni. A hol annyi mindent kell teremteni, mint ezen a téren, ott nehéz a témák kiválasztása. Én e kérdés beható tanulmányozását okvetlenül szükségesnek tartanám egy bizottságnak kiadni, figyelmébe ajánlván annak, a felöleendő anyagot három részre osztani és pedig: 1. Általános témák, melyekhez minden ügybarát hozzászólhat, mint p. o. siketnéma-iskolák létesítését, vagy segélyezését célzó egyesületek, a siketnémák-oktatásának fontosságát ismertető népszerű iratok, az iskolából kikerült siketnémák támogatása stb. 2. Oly kérdések, melyekre nézve a törvényhozó-testület és a kormány intézkedése kérvényezendő, mint p. o. siketnéma-iskolák (intézetek) felállításának joga, a siketnéma-tanítók fizetésének kérdése, szolgálati practica, siketnéma-intézetek létesítése céljából kivethető

adó, tanítóképesítés, tanterv stb. 3. A siketnémák nevelés-oktatásának alapvető szakbeli kérdései mint p. o. tankönyvek és szemléltető eszközök, oktatási módszer, nevelés az internatusban és externatusban, tanítóképzés stb.

Irányadó legyen továbbá az, hogy akadémikus értekezések helyett égető gyakorlati kérdések veendők fel, melyek jó előkészítve kerüljenek tárgyalásra.

* * *

Végül az elnökség kérdéséről néhány szót.

Az elnökség kijelölésének kérdését óvatosan meg kell kerülnünk, mivel ez azon veszedelmes zátony, melyen az ügy könnyen megfeneklik. Egyénről, személyről levén szó, kerülnünk kell még csak a lehetőségét is annak, hogy oly vád merülhessen fel, mintha bárkinek a működését terrorizálni merné, vagy akarná valaki. Nekünk nem szabad személyekkel foglalkoznunk, hanem pusztán az ügy előbbrevitele érdekében kardoskodnunk.

Éppen erre való tekintettel ajánlom a t. kartársak figyelmébe a következő indítványomat.

Válaszszunk a gyűlés előkészítésére a „Kalauz“ szerkesztőségéhez juttatandó szavazólapok útján 4 tagú rendező-hizottságot, mely a hazai siketnéma-tanítók (tanítónők) nevében és megbízásából — fog működni és minden -- szükséges lépést megtenni arra nézve, hogy a gyűlés a megjelölt időben megtartható legyen. Bizzuk meg ezen rendező-bizottságot azzal, hogy a hazai siketnéma-tanítóság nevében a védnökségre a magas miniszteriumot felkérvén, az elnökség kérdésében is megállapodásra jusson. A bizottság kijelölése alapján is lehetne azután a gyűlésen a választást megejteni. Ily módon el lehetne kerülni az ellentétekből származó összetűzéseket, mert a választott egyrészt elfogadná a többség által reá ruházott tisztséget, másrészt az összes becsületbeli dolognak ismerné a többség által elnökké megválasztott kartársban többé nem a személyt, az egyént látni, a kihez rokonszenv fűzi vagy a kitől ellenszenv választja el, hanem tisztán és egyedül a siketnéma-oktatásügyet s szent kötelességének tartaná az utógondolat nélkül való, őszinte együttműködásban részét kivenni.

Roboz József.

Az ezeréves ünnep s a mi százéves üggyünk.

Midőn az ezeréves mult dicsőséges emlékére az egész magyarság jól eső izgalommal siet előhordani szellemi és anyagi

kincseinek legjavát, hogy hirdesse ezer éves ténykedését s ezáltal mintegy biztosító zálogát is nyújtsa egy második ezer évi fenállhatásának: önkényt felvetődik a kérdés, hogy a nagy mozgalomnak számunkra fentartott kis keretében mit miveltünk eddig mi s van-e jogunk élnünk továbbra is?

Hasonlítsunk és különböztessünk s megtaláljuk reá a feleletet.

Intézetünk 1802-ben létesítettett, akkor egyedüli volt ez, mely siketn. tanításával foglalkozott. Ma 2 országos, 4 községi és 2 magánintézetben nyerne oktatást a s. némák. Akkor 20 s. n. növendék részesült oktatásban, ma 400, tehát 90 év alatt 380-nal több, azaz évenként átlag 4—4-gyel szaporodott. Van összesen mintegy 4000 tanköteles siketnémánk, a kikre hogy rákerüljön a tanulhatás, kiművelődhetés lehetősége, várnunk kellene még 800 évig, tehát majdnem egy másik ezer évig. Ez t. kartársaim oly idő, melynek leteltét várnunk valóban megdöbbenő közöny lenne. Tudnunk kell, hogy a siketnémákat s a velük járó ügyesbajos dolgokat mi ismerjük legjobban, az erre és ezekre vonatkozó útbaigazításokat a szakférfiaktól szokták várni és megkérdezni úgy az egyes szülők, mint az illetékes felettes hatóság. A szülők csak annyit tudnak, hogy van egy siketnéma gyermekük, a ki ha úgy marad tanítatlanul, terhére van a családnak, terhére a távolabbi környezetnek és leginkább önmagának, mert így kiteve, az élet tömkelegében elzüllik, semmivé lesz. Pedig az élethez, a tisztességes megélhetéshez neki is van joga, hisz ép esze s derült kedélye van, mindaddig míg csak a folytonos mellőztetés s a megvettetés nehéz érzete meg nem bénítja lelkét. Ám a szülőktől nem várhatjuk — ámbár nem volna lehetetlenség — hogy többen, valamennyien egyetértve önmaguk, gondoskodjanak szerencsétlenné lett gyermekeik neveléséről. A felettes hatóságtól, nevezetesen az államtól sem várhatjuk, hogy némely fontosabbnak látszó és sok valóban fontosabb dolga mellett erre és részleteire is kiterjeszsze figyelmét. De az is bizonyos, hogy az okos szót meghallgatják ott. Tehát dolgozzanak ki a s. n. tanítók erre vonatkozólag megfontolt javaslatot, nyújtásának be tervezeteket, hogy oda fent csak a helybenhagyás, megerősítés maradjon.

Már ez az egy dolog is eléggé fontos volna arra nézve, hogy az ezeréves ünnepre — ha előbb nem tették — most összeüljenek a siketnéma-tanítók. Kevesen vagyunk tán?! Nem

numerálni, hanem az ügy előbbre vitelében ponderálni akarunk. Ha kevesen vagyunk, gyűljünk össze, hogy lehessünk idővel többen.

És a tanítás módja? Előbb csak jelölni és írni tanították a siketnémákat. 70 esztendeig élt nálunk ez a divat. Ma beszélni tanítjuk s a mint a példa mutatja: lehetséges ez és feltétlenül gyakorlatibb, hasznosabb ez eljárás, mint a jelbeszéd. De valamint a 70-es években, — midőn a beszélő tanmód nálunk is behozatott — az eredmény nem állott, mert nem állhatott a maival egy vonalon, ki merné állítani, hogy e beszélő tanítási eljárás keretén belül most már megtaláltuk a legjobb módszert s hogy úgy szóljak, ezzel be volna deszkázva a siketnéma-világ. Talán lehetne, a mint hiszem is, hogy némelyeknek van is erre vonatkozó életre való eszméje, de egyedül nem érvényesítheti, — gyűljünk össze mindnyájan, tegye meg észrevételét mindenik és győzőn a jobb, hadd legyen egyszer nyugalom és biztos haladhatás.

És hol késik az egyöntetű tanterv, mely eljárásunkat egységessé tenné?

1802-ben sem volt tanterv, hanem tanítottak gondolomra. Ma is csak ott vagyunk. Schwartzér érezte ennek szükségességét s az Első Esméretek-ben nyújtott tan anyagával megjelölte azon kor számára az anyagot, hogy mennyit és mily sorrendben kell tanítani. Akkor ez jó volt, sőt az utókor elismeréssel van iránta, de ma követni akarni azt, egyértelmű lenne a visszafejlődéssel. Az tehát nem követjük, hanem jár ki-ki a maga útján, ki göröngös, ki sima úton. Jó volna egy útra térnünk, a hol láthatjuk egymást. No meg a felelősség fontos elveért is. Most nem vonható senki felelősségre, hiányozván a mindenkire egyaránt érvényes és kötelező tananyag-beosztás, a mely kinek-kinek megszabja, hogy mit lehet, szabad és kell dolgoznia,

Ezzel szorosan összefügg a tanerők kérdése.

Már az intézet alapításakor is úgy gondolkoztak az illetők, hogy a ki a siketnéma tanításával foglalkozni akar, előbb menjen el Bécsbe (nálunk nem volt intézet) s nyerjen egy kis betekintést a dologba. Simonék valóban hospitáltak is egy pár hétig-hónapig*) s úgy jöttek haza elfoglalni állásukat.

*) 1801. szept. 1. — 1802. márcz. 1., illetőleg ang. 8-áig. Szerk.

Azon nem lehet csodálkozni, hogy oly kevés idő alatt ott-honosak voltak a dologban, azt azonban méltánylással regisztráljuk, hogy szükségét látták előbb tájékozni magukat s azután fogni a dologhoz.

E felfogást kellene felszinen tartani ma is, mert siketnéma tanítónak direkt nem születik ma sem senki, ennek meg kell ismerkedni előbb a módjával is. S midőn bizonytságot szolgáltat az illető arról, hogy alkalmas e pályára, akkor alkalmazni őt.

Midőn hosszas tapasztalatok után szerzett intézmények alapján cselekedhetünk, miért kilépni a biztos utvonalból, hogy ismeretlen tájakon kalandozzunk. A magas miniszterium jónak látta a siketnéma tanítók számára szaktanfolyamot felállítani és im megszűnt. Keressük az okot, hogy miért, mert sem az illető tanárokon nem mult, sem nem a gyakornokok hiánya volt az ok. Avagy a kezdő gyakornokok minden útbaigazítás nélkül inkább megtalálják a helyes utat, mint tapasztalt tanárok útbaigazítása mellett?

A tanerők képzése tehát, hogy ez ne a sic volo, sic jubeo féle elven, hanem i n t é z m é n y e n alapuljon, szintén megvitatás tárgya lehet. És szóba kellene, hogy jöjjön az egységes tanterv nyomán a tankönyvek kérdése is. Bizonyos szégyenkezéssel kell említenünk, hogy maholnap 100 éves multunk van, de tankönyv irodalmunkat alig képviseli egy-két könyv. Simon az első igazgató irt egy könyvet, melylyel megelőzte korát (Igaz mester), Schwartzter megírta T a n í t á s m ó d j á t, mely a határon túl is számba vétetett s azóta a legújabb időkig mi sem történt e téren, hacsak a Scherer és Berinza-féle, kezdőknek készült 2 könyvet nem említjük. Bár lehetnek ezek jók, a mint egyénileg meggyőződve alkalmas könyveknek tartom én is, de minthogy még egy ki nem dolgozott és általános érvényűvé nem tett egységes tanterv nélkül készültek, nem bizonyos, hogy ama létesítendő tantervvel mindenben meg fognak egyezni. Filius ante patrem.

Aztán kinek kell az intézetből kikerült siketnémák ügyét magáévá tennie, hacsak nem nekünk, kik leginkább ismerjük természetüket, valamire valóságukat s a közönségnek a siketnémákról való nézetét, ítéletét. Figyelmünket ki kellene tehát terjesztenünk a kapun kívül is, hogy vajjon neveltük-e őket anynyira, hogy önlábukon megálljanak az életben; s ha tán a munkanéküliség sodorja az elzüllés felé, munkaadás, foglalkozásnyújtás által segítsünk azon, ki önmagán segíteni nem képes. De

még előbb tisztaba kellene már jönnünk az intézetben levőknek iparos oktatásával. Némelyek elítélik az iparos oktatást, mások ebben látják az üdvöt: ezt egészséges érvek alapján tisztázni kellene, mert így a mostani beosztás mellett sem a beszéd, sem az iparoktatás nem felel meg a kívánalmaknak. Ezekről és ilyenekről kölcsönös jóindulattal beszélgetni üdvös volna. Azért tartom én is helyesnek azt a fölvetett eszmét, hogy a nagy ünnep alkalmával összegyűljünk és számot vessünk önmagunkkal, illetőleg az általunk képviselt ügygyel. Biznunk kell abban, hogy a magas miniszterium jóindulatu érdeklődéssel kíséri a becsületes törekvést s azt diadalra juttatni szintén segíteni fog.

Borbély Sándor.

Tartsunk gyűlést!

Örömmel üdvözljük az eszmét, mely a millenium alkalmával, a „Magyar siketnéma-tanító i g y ű l é s” tartását megpendítette.

„Az időknek teljessége” elérkezett — A közvéleményből, a közszükségből fejlődött ki ez eszme s az idők mutató ujjá rejlik benne, melynek mindenki hódolni kénytelen. — S valóban, jól esik látni lelkünknek, hogy az évtizedes egyenetlenkedés után, elhangzik végre a „kiáltó szó”: mely tette, egyesülésre, közös megbeszélésre hívja fel az egy téren működőket, hogy a szent ügytől lelkesítve egyesüljenek és közös megbeszélés tárgyává tegyék azt a mi közös: a tanítás mikéntségét.

Mai nap is még csekély számú siketnéma-tanítók, számra nézve az utóbbi évtizedek alatt szaporodtunk; de összetartási erőnk, a szaporodás számával egyarányban fogyott s mai nap csak lézeng. — Pártokra vagyunk szakadva s magukban-e párt töredékeink is megvannak hasonolva; egymást nem igen szeretik, ideáljaik, céljaik érdekeik különbözők, alig van két ember közöttünk ki egymáshoz őszinte bizalommal van, mert mindegyik fél, hogy a más, elhalássza előle a dicsőséget, mely az eddigi viszálykodás és tespedés után az örök homályban van; — s így becsülve, így szeretve s ilyen bizalommal levén egymás iránt — ott is marad örökre! — Mert a 100 éves siketnémaügy jóformán ott van, mint ezelőtt 100 évvel vala . . . Történetek ugyan változások, úgy az anyagiakban, mint a szellemiekben, de azok csak az idő előrehaladottságának kifolyásai s egyes kiválók jó-

szívűségének következményei, maguknak a siketnéma-tanítóknak kevés benne az érdemük.

A tespedés és vizálykodás kora volt-e 100 év.

Néha-néha ha életjelt adott magáról egy-egy siketnéma-tanító; a féltékenység és közönyösség fogadta. — Nem volt nagyobb gondja a siketnéma-tanítónak mint arra ügyelni, hogy pályatársa tehetségét munka kedvét megbénítsa; s ha akadtak egyes kiválók, kiket a kötelesség érzet és a munka kedv tette keltett, azoknak munkáira minden körülmények között rá mondani, hogy: — rossz, nem állja meg helyét, nem érdemes róla beszélni sem; — innen van, hogy a jelenleg létező egyetlen egy tankönyv is — midőn arra égető szükség van — mellőztetik.

Uraim, ennek azok, — kiket önökre bízott a közvélemény s kikért ezeket áldoz évenként a jószívűség — a szerencsétlen siketnémák iszszak meg a levét. — El hát Uraim ezen emberi lelket lealacsonyító féltékenységgel.

Hazánkban a siketnémaügy hasolít egy őserdőhöz, mely tele gyommal és parajjal a munkás kezekre vár! Ne legyünk egymásra féltékenyek, jut még belőle mindnyájunknak egy-egy pálma ág!

Hisz ha a sebesen úszó folyóba egy kiszáradt fatörzset dobunk, sebes futással fog az úszni a felszínen sok ideig: de az élettelen tömegnek ezen rohamos futásban nincs semmi érdeme! Egy általa ismeretlen erő ragadja öntudatlanul!

De szembe úszni a rohanó árral, leküzdeni a hullámveréseket, — vad rengetegeekben, járatlan sziklák között utat vágni; minden lépésnyi térért fárasztó küzdelemben izzadni; leggyakrabban oda temetkezni a kidöntött fák, a leomlott sziklák óriási halmai közé: ez oly küzdelem, melyhez öntudatos erő, szilárd elhatározás, bátor kitartás kívántatik; — de a mely küzdelemre csak kevesen szoktak vállalkozni.

Ránk, siketnéma-tanítókra alkalmazva a mondottakat, hasonlók voltunk az első esethez; mint kiszáradt fatörzsek nagy könnyűséggel úsztunk a siketnéma-ügy folyamának felszínén. Azt gondoltuk magunkról, hogy az egész társadalom minket csodál, kik óriási munkával tökéletesítjük azt, amit az Isten tökéletlennek teremtett. Érdemeket követeltünk magunknak s nevünket kívántuk beírni az emberiség kiváló férfainak nagy könyvébe: pedig tulajdonképpen nem sokkal tettünk többet, minthogy egymásra áskálódunk s egymásnak akadályul szolgáltunk.

Ne így legyen ezután Uraim! Legyen alkalmazható reánk a második példa. Legyünk férfiak, kik erős bátorságot érzünk magunkban szembeszállani társadalmunk e veszélyes irányu áradatával; kik saját kebleinkkel tartóztatjuk fel a romboló hullámokat. Legyünk férfiak, kik eléggé bátrak arra, hogy kezeikben — aczél csákánynál is hatalmasabb eszközzel, — szilárd akarattal, be mernek vágni a megrozsdásodott siketnéma-tanítói társas élet vasszikláiba s azt szétszórják, új életet keltenek ott s utat nyitnak egy szebb jövő felé. — Legyünk férfiak kik hiven teljesítik a rájuk bízott munkát; kiknek nincs más céljuk, mint az, a mit hivatásuk reájuk bízott.

Ez a munka a mily nehéz, ép olyan nemes; és a milyen nehéz és a milyen nemes, — ép olyan jutalomra méltó!

Ne kérdezzük Uraim: Kitől jött ez eszme? Kik azok kik e gyűlést sürgetik? De nézzük a gyűlés szükségességét, melyet mindenki belátni kénytelen. S majdan ott, — a gyűlésen — egyengessük a siketnéma-ügy rögzös utait; de addig is, vetközzük le a személyes gyűlölségeket, — mert ez az ügy rovására van; s az ügy iránti lelkesültséggel, egymás iránti szeretettel menjünk el a gyűlésre mind: hogy ott „mindeneket megvizsgáljunk s a mi jó azt megtartsuk.“

Ne legyen azért a megadott jel „kiáltó szó a pusztában“ mit senki sem hallgat meg; de legyen „kiáltó szó,“ mely a hívőknek lelkes csoportjára talál; kik addig is mig elérkezik a „Messiás,“ egyengetik a békének és egyesülésnek utait, hogy akkorra, szíveinkben, társadalmi életünkben legyen béke, nyugalom és egymás iránti szeretet.

És akkor a siketnéma-tanítói gyűléssel az eddigi egyenlenségek meg fognak szűnni s felvirul majd a siketnémákra a szebb jövő csillaga; — s így egyesült erővel egymás iránti bizalommal és szeretettel elérjük azt, a mit elődeink 100 év alatt el nem értenek! Lesz majd megállapított tantervünk, lesznek tankönyveink s lesz a siketnéma-tanításban egyöntetűség! A ki ezt nem akarja az nem hű sáfár a siketnéma-ügy terén, annak ön céljai vannak, a siketnéma-tanítói czimet csak köpenynek használja, hogy alá rejtse öncéljait! — De ezektől ne féljünk, mert „az igazak lába nem botlik meg;“ de „a nem igaz dolog magától elenyézik.“

Egy a »37« közül.

Hazai intézeteink és iskoláink.

— *A váci királyi országos siketnéma-intézetben* a siketnémák tanítására képesítő szakvizsgálat — mint értesülünk — június 20-án lesz megtartva. A vizsgálatra hat jelentkező van: Klis Lajos, Stanczel János a temesvári siketnéma-intézettől, Németh László váci siketn.-int. gyakornok, Spuller András a budapesti tanítóképzővel kapcsolatos siketn.-int. gyakornoka, Gácsér József, Nagy Péter kolozsvári siketnéma-intézeti gyakornokok.

V e g y e s e k.

— *Dadogók tanfolyama.* Roboz József kartársunk, a ki Aradon eddig is kiváló sikerrel tanított dadogókat, a magas miniszterium jóváhagyásával június 30-ától aug. 26-áig tart tanfolyamot Bpsten a vakok intézetében. A tanfolyamra 20 dadogót vesz fel egyenként 20 frt díjért. A felvételre jelentkezni nála kell június 5-éig Aradon. Ajánljuk jeles kartársunk tanfolyamát olvasóink figyelmébe.

— *Felolvasás.* Lapunk szerkesztője felkérte, hogy a magyar orvosok és természetvizsgálók ez idei Pécsen tartandó vándorgyűlésén a siketnémákról dr. Szenes Zsigmond kórházi rendelő orvos és fülorvossal kapcsolatban — felolvasást tartson. A felkérésnek a legnagyobb készséggel engedett s ez év július 3—4-én dr. Szenes Zsigmond a siketnémaságról orvosi szempontból, ő pedig paedagogiai szempontból fog felolvasni.

— *Siketnémák kongressusa.* Nem érdektelen megemlítenünk azon körülményt, hogy hazai siketnémáink gyűlés tartására készülnek. Ezen eszmét a Siketnémák Közlönyének szerkesztője pendítette meg s a millenium idejére tervezi az első magyarországi siketnéma-gyűlés tartását. Nem tudjuk sikerül-e Oros Kálmán úrnak ezen eszmét megvalósítani; reméljük, hogy igen; a magunk részéről üdvözljük őt ezen helyes eszme megpendítéseért, annyival is inkább, mert föltételezzük róla, hogy a gyűlésnek helyes irányt lesz képes adni. Különösen kiemelendőnek tartjuk a gyűlés céljai közül a siketnéma-otthon alapítását. Hogy józan irányban akarja ezen eszme szerzője a kongressust vezetni, bizonyítja azon kijelentése, hogy nem kívánja a németországi sorstársakat követni, kik gyűlésük alkalmával egykori nevelőikkel szemben foglaltak állást s indítottak meddő mozgalmat, hanem kizárólag saját belügyeikre vonatkozólag kívánja, hogy értekezzenek egymással. Sikert kívánunk.

A *váczi kir. orsz. siketnéma-intézet* növendékeinek szokásos évi majálisa május hó 17-én volt. Fesztelen jókedv s derült hangulat között folyt le, melynek csak a késő esti óra vetett véget. Volt az intézet felső osztályú növendékeinek ezen kívül május hó 15-én egy tanulmányi kirándulása Budapestre, nevezetesen pedig az állatkertbe és városligetbe. Az állatkert igazgatósága teljesen díjtalanul engedélyezte a kertbe való bemenetelt. Még ez iskolai év folyamán ugyancsak Budapestre még egy kirándulás tervezetik a muzeum s a város legnevezetesebb helyeinek megtekintése céljából.

— *Magyar tanítók albuma az ezredéves kiállításon.* A fenti czim alatt Vaday József a „Tanügy“ szerkesztője kíván kiadni egy művet. Cél: az ezredéves nemzeti ünnepélyen egy impozáns album-kötetben mutatni be a magyar tanítóságot a társadalomnak. A kiállításon bemutatandó példány megyék és városok, illetve községek szerint lesz csoportosítva, a megjelenés azonban iskolafajok szerint történik, és pedig következő csoportokban: I. Állami és községi tanítók. II. Felekezeti tanítók. A felekezeti tanítók közül tetszés szerint megrendelhető, pl. a református tanítók kötete, a róm. kath. tanítók kötete, stb. Az arczképeket minden díj nélkül megkészítetik. Igen kedvező lesz egyébiránt az egész mű előfizetése is. A végleges feltételeket természetesen csak akkor lehet megállapítani, ha az érdeklődés felől teljesen tájékozva leszünk. Egyelőre tehát előjegyzést nyitunk. Ha néhány ezer előjegyzés történik: az egész mű nem fog többé kerülni nyolcz-tíz forintnál, mely összeg két év alatt évnegyedes részletekben fizethető; egyes csoportok aránylagos árban lesznek kaphatók. Nekünk tanítóknak minden kínálkozó alkalmat meg kell ragadnunk a végett, hogy hivatali és személyi intelligenciánkat a magyar társadalomnak bemutassuk. Annyira nem ismernek még bennünket, hogy ez az album kötet, ha úgy sikerül, mint tervezve van, csakugyan meg fogja lepni az egész társadalmat. Többet mondok. Meg fog lepni minket magunkat is! — Jelentkezni lehet szerkesztőségünkben is.

— *Hunyady László* operájának teljes magyar és német szövegű zongora-kivonatára hirdet előfizetést a Rózsavölgyi és társa cég. A teljes két nyelvszövegű kiadás, a nagy zeneköltő hű arczképével diszítve f. é. október hó 1-ig okvetlenül meg fog jelenni s a t. cz. előfizetők és megrendelőknek szétküldetni. Előfizetési vagy megrendelési ár: 6 frt, bolti ára 10 frt lesz. Tíz előfizető után egy tiszteletpéldánnyal szolgál.